

หัวใจชุกขยะ

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ธรรมะเป็นสัจธรรมที่เราแสวงหาสิ่งนี้เป็นที่พึงอาศัย เป็นที่พึ่งอาศัยนะ แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มันเป็นสัจธรรมในใจดวงนั้น ใจดวงนั้นกับธรรมเป็นอันเดียวกัน เอโก ธมฺโม ธรรมเป็นหนึ่ง ธรรมเป็นเอก สิ่งที่เป็นสัจจะเป็น ธรรมอันนั้นมีคุณค่าในหัวใจอันนั้น

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ วันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แม้แต่ไม่ใช่วันสำคัญ พระปฏิบัติ พระกรรมฐาน เขาก็ภาวนาของเขาอยู่แล้ว เวลาเขาภาวนาของเขาอยู่แล้ว เขาค้นคว้าของเขาเพื่อสัจธรรมในใจของเขา

นี่พระ พระมาจากฆราวาส พระมาจากคน คนเห็นภัยในวัฏสงสารมาบวชเป็นพระ เวลาบวชเป็นพระขึ้นมาแล้ว ถ้าเขามีสติมีปัญญาของเขา เขารักษาจิตใจของเขาได้ เขาเป็นพระจากข้างนอกและข้างใน

ข้างนอกคือสมมุติสงฆ์ เวลาบวชออกมาอยู่ติดจุดตถกรรมจากอุปัชฌาย์ นั่นละเป็นพระ ถ้าเป็นพระ สิ่งที่เป็นพระ เป็นพระของเราเป็นสมมุติสงฆ์ เป็นพระโดยอยู่ติดจุดตถกรรม เป็นพระโดยสมมุติ ไม่ใช่เป็นพระโดยคุณธรรม ถ้าเป็นพระโดยคุณธรรมเป็นพระจากภายนอกและเป็นพระจากภายใน

วันนี้เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมตั้งแต่วันวิสาขบูชามีความสุขนะ มีความสุข มีความสุขวิมุตติสุขใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาเห็นใหม่ เรื่องโลกๆ ว่าโลกกับธรรม โลกกับธรรมใจ

เวลาบอกโลกกับธรรม แบ่งไม่เป็น อะไรเป็นโลก อะไรเป็นธรรม

สิ่งที่เป็นโลกๆ เป็นโลกเห็นใหม่ เราเกิดมาจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ วัฏฏะนี้คือโลก กามภพ รูปภพ อรูปภพ นี่โลก โลกเพราะอะไร เพราะว่าเกิดตามบุญตามกรรม เกิดมาแล้วมีสติปัญญาเล็กน้อยแค่ไหน ถ้ามีสติปัญญาของเรา เรามีคุณค่าของชีวิตใจ ชีวิตนี้มีคุณค่า คุณค่าเพราะอะไร คุณค่าเพราะคนคนนั้นมีสติมีปัญญารักษาชีวิตของเขา

ชีวิตที่ไม่มีค่า ชีวิตทุกชีวิตเกิดมาแล้ว เกิดมาตีโพยตีพาย เกิดมาแล้วต้องเสมอภาค เกิดมาแล้วจะโทษสังคม เกิดมาแล้วจะชื้อเขา จะชื้อคอตด้วยทฤษฎีมานะ แต่เป็นไปได้

แต่คนที่เขามีค่าของเขา เขามีบุญกุศลของเขา ถ้ามีบุญกุศลของเขา ดูลิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เวลาเกิดมาแล้ว เกิดมาทุกคนพร้อม พร้อมจะให้เป็นจักรพรรดิ เวลาเป็นจริงเป็นจังของท่าน ด้วยอำนาจวาสนาบารมีนะ เวลาไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เราต้องเป็นเช่นนั้นใช่ไหม เป็น แต่สิ่งที่ได้รับได้การทะนุถนอมมา มันเปล็ดเปล็นไปในชีวิตใจ

แต่เวลาถึงที่สุดแล้ว เราจะบอกว่าสิ่งที่เป็นโลกๆ ใจ สิ่งที่เป็นโลกๆ เป็นโลกเพราะอะไร เป็นโลกเพราะมันมีความทุกข์ความยากในหัวใจนั้น เป็นโลกเพราะอะไร เพราะว่ามันเสียตายชีวิตใจ ชีวิตจะต้องตายไปอีกภพชาติหนึ่ง

ถึงเวลาแล้วทั้งหมดเลย เวลาทั้งหมดเลย ทั้งออกไปประพาศปฏิบัติ เวลาออกไป
 ค้นคว้า การค้นคว้านั้น การกระทำสิ่งนั้น นั่นก็เป็นโลกๆ สิ่งที่เป็นโลกเพราะอะไร ๖ ปีนั้น โลก
 ทั้งนั้น โลกเพราะอะไร

โลกเพราะสิ่งที่เขาประพาศปฏิบัติกันอยู่นั้น การประพาศปฏิบัติกันอยู่นั้นต่างคนต่าง
 ยืนยันว่าเป็นศาสดา เป็นพระอรหันต์เห็นหรือเห็นว่าง มันไม่เห็นจริง ถ้ามันเห็นจริงมันต้องสั่งสอน
 คนได้ๆ เวลาสั่งสอน สั่งสอนเห็นใหม่ สั่งสอนคนที่วิฤทธิภาวะอ่อนด้อย ไม่มีที่พึ่งที่อาศัย ใครก้อมือ
 ได้ ใครเป็นผู้ชี้หน้าได้ จะนับถือเขาเป็นอาจารย์

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสรู้แล้วนะ “อย่าเชื่อ กาลามสูตร” ไม่ให้
 เชื่อใครทั้งสิ้น ให้เชื่อหัวใจของเรา ให้เชื่อความสุข ความทุกข์ของเราในใจนี้”

แต่ความจริงแล้วเราก็เชื่อเราก็ไม่ได้เหมือนกัน ถ้าเชื่อเพราะอะไรเป็นสุขเป็นทุกข์ละ
 เขาเอาเงินมาให้ก็เป็นสุข เขายกยอปอปลั้นก็เป็นสุข เขาเป่าลูกโป่งก็เป็นสุข สุขอย่างนี้หรือ
 ทำไมวิฤทธิภาวะอ่อนด้อยขนาดนั้น มันสุขจริงหรือ มันเป็นความจริงหรือ มันไม่เป็นความจริงทั้งสิ้น

โลกธรรม ๘ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ สิ่งที่มีอยู่โลกธรรม ๘ ธรรมะเก่าแก่มันมีอยู่
 ตั้งเดิมทั้งสิ้น กาลามสูตรไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น ให้เชื่อแต่หัวใจที่ความเป็นจริงในหัวใจเรา ถ้ามัน
 จะเชื่อหัวใจในความเป็นจริงเห็นใหม่

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพาศปฏิบัติมา สิ่งต่างๆ เวลาเป็นโลกๆ ใด เราจะเน้นย้ำ
 ให้เห็นโลกกับธรรมๆ เวลาเป็นโลก โลกก็วิฤทธิภาวะนี้ โลกก็การเกิดการตายนี้ โลกก็ดำรงชีวิตนี้
 ใด สิ่งนี้เป็นโลกทั้งสิ้น เวลาเป็นโลกทั้งสิ้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปี เป็นโลก
 ทั้งสิ้น

เวลาบุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวัชยญาณนั้นนะวิชชา ๓ ถ้าเป็นวิชชา
 ๓ ขึ้นมานั้นละเป็นธรรม ธรรมเกิดตรงนั้น ธรรมเกิดตรงอาสวัชยญาณทำลายอวิชชา

ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา เป็นไก่ตัวแรกที่เห็นเปลือกไข่

แต่ของเราทั้งเปลือกทั้งเนื้อทั้งอะไรไม่เห็น แล้วยังเป็นไข่ที่ไม่มีเชื้อด้วย ฟักเป็นตัวไม่ได้ ไม่มีวาสนา มีแต่ความเพ้อเจ้อ ไม่มีสิ่งใดเป็นชั้นเป็นอัน นี้ไง เราถึงไม่มีค่า

แต่คนถ้าเขามีค่าของเขา เขาเก็บเล็กผสมน้อย เราไปดูคนที่ยิ่งใหญ่ ดูคนที่มีอำนาจวาสนาบารมีคิดว่าตัวเองยิ่งใหญ่ทั้งสิ้น

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราละ เก็บเล็กผสมน้อย อ่อนนุ่มต่อมตน รักษาหัวใจของตน จะทำสิ่งต่างๆ ขึ้นมาให้มันเป็นความจริงขึ้นมาให้ได้ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาให้ได้ อ่อนนุ่มต่อมตน ไม่อหังการ ไม่บ้าบอคอแตก

บ้าบอคอแตกก็เรื่องของโลกๆ ทั้งนั้น เกิดมากับโลก แล้วก็อยู่กับโลก แล้วก็พูดธรรมดาแบบโลกๆ แล้วก็แย้งชิงหยิบจวยเอามาว่าจะเป็นของตน ไม่มี ไม่มีหรอก มันเรื่องโลกทั้งหมด

เพราะเขาไม่รู้จักโลกกับธรรม ไม่รู้จัก ไม่รู้จักธรรมเลย เป็นโลกๆ ทั้งสิ้น แต่ท่องจำท่องจำธรรมะมาแล้วอวดรู้อวดเก่ง แต่ไม่ใช่ พอไม่ใช่ๆ ไม่ใช่ ยืนยันโดยสัจธรรม ไม่ใช่ ยืนยันโดยคำพูดของเขา เพราะคำพูดของเขา เพราะเขามีติดบอด เขาหลงไหลไปแล้ว เขาถึงพูดของเขาอย่างนั้น แล้วเขาก็ยืนยันของเขาอย่างนั้น มันถึงไม่เป็นความจริง เพราะไม่มีโลกกับธรรม

แต่วันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ววิมุตติสุขๆ ตั้งแต่วันวิสาขบูชา วิมุตติสุขนะ คำว่า “วิมุตติสุข” มันต้องย้อนกลับไป ย้อนกลับไปทีเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะทิ้งจากราชวังมา นางพิมพานอนอยู่นั้น สามเณรราหูเกิดแล้ว จิตใจมันเหมือนโดนควักออกไปจากหัวอก มันทุกข์ไหม แล้วมันทุกข์ มันทุกข์

มนุษย์เกิดมาความรัก มนุษย์เกิดมา เพศหญิง เพศชาย มีความรักฝั่งตรงข้าม แล้วมีความรักมีความผูกพัน เวลาเสียสละไปทุกข์ใหม่ ทุกข์ทั้งนั้น สิ่งที่ความทุกข์ๆ ขึ้นมา เวลาสิ่งที่เสียสละออกไป นี่ไง เรื่องโลกๆ

แต่เวลาออกไปแล้วไปประพฤติปฏิบัติไปกับเจ้าลัทธิต่างๆ นั่นก็เข้าไปซ้ำเติมเข้าไปอีก ซ้ำเติมหัวใจที่มันทุกข์ยากมา เพื่อต้องการบรรเทาทุกข์ มันกลับไปทุกข์ไปยากไปกดดันในหัวใจ นั่นอีก

เวลาไปทำสมาธิได้ก็เป็นสมาธิ เพราะไม่เกิดปัญญาขึ้นมาได้ พอเกิดสมาธิได้ ดุสิต อาพา รดาบส อุทกดาบส “เจ้าชายสิทธัตถะได้สมบัติ ๖ สมบัติ ๘ เหมือนเรา” คำว่า “ได้สมบัติ ๖ สมบัติ ๘ เหมือนเรา” นี้ได้สมาธิ ได้สมาธินะ

แต่สมาธิก็คือสมาธิไง สมาธิโดยฉานสมาบัติมันส่งออกมันเกิดอภิญญาเกิดรับรู้ แล้วรับรู้ ครูบาอาจารย์ในสมัยพุทธกาลที่เขาทำกันได้ เจ้าชายสิทธัตถะก็ทำได้ แต่มันไม่ใช่มรรคโลกๆ คำว่า “โลกๆ” โลกทั้งนั้น มันไม่มีธรรมหรอก

แต่โดยจะเป็นธรรม เป็นธรรม ธรรมมันเกิดมาจากไหน เกิดมาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมามหาศาล คำว่า “สร้างสมบุญญาธิการมามหาศาล” ทำให้จิตใจมันมีเขาวนมีปัญญา มีอำนาจวาสนามีบารมี ไม่ตกเป็นเหยื่อของใครทั้งสิ้น ไม่ตกเป็นเหยื่อของใครที่จะชักจูงไปให้เป็นสัทธิวิหาริกของเขา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เชื่อใครทั้งสิ้น เขายกย่องสรรเสริญขนาดไหน เขาเชิดชูขนาดไหน ไม่สน ถึงเวลามาค้นคว้าๆ มาค้นคว้าด้วยอำนาจวาสนาบารมีนะ ทำทุกกริยามา ๖ ปี เพราะอะไร

เพราะโลกเขาเชื่อกันอย่างนั้น โลกเขาเชื่อคนที่มุนานะที่มีการกระทำที่สูงส่ง การกระทำสูงส่งในการค้นคว้าหาความจริง แล้วก็คิดว่าธรรมะมันอยู่กับเราๆ เราก็คือร่างกายกับหัวใจ จะว่าเรื่องร่างกายกับหัวใจ เราบังคับตนให้อยู่ในกรอบที่ความดีงาม นี่โลกๆ ทั้งนั้น

ถึงเวลาค้นคว้าถึงที่สุดแล้ว เพราะด้วยชาวนั้นด้วยปัญญาเอง กลั้นลมหายใจสลบถึง ๓ หน อดอาหารมาจนขนร่วงหมด สุกท้ายแล้วมาลำดับของท่านเอง

“มันคงไม่ใช่ทางแล้วละ ถ้ามันจะใช้ทาง เราคิดถึงตั้งแต่เป็นราชกุมาร พระเจ้าสุทโธทนะพาไปแรกนาขวัญ”

นี่ไง เพราะคนมันจนตรอก คนมันไปไหน ดูลิ เขาสอนมา เขารับรอง เขารับประกันทั้งนั้น มันก็ไม่ใช่ทางทั้งสิ้น แล้วเวลามาทบทวนแล้วๆ มาทบทวนถึงตอนที่เป็นราชกุมาร ความสุขที่มันฝังใจ ความสุขที่มันฝังใจที่กำหนดอาณาปานสติ แล้วเวลาเที่ยง เวลาตะวันตกล้อยไปแล้ว อยู่ที่ใต้ต้นไทร เงาก็ไม่ไป ด้วยอำนาจวาสนาบารมีไง แล้วท่านระลึกถึงกำหนดลมหายใจที่ทำให้เป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิที่ท่านมีความสุขของท่าน มีความสุขสิ มันมีความสุขแล้วมันฝังใจอยู่

แล้วที่ไปศึกษากับคนอื่นก็ไปศึกษากับคนอื่น เพราะต้องศึกษาค้นคว้าในวิชาการทางโลก ให้หมดว่ามันจริงหรือไม่จริง แล้วมันไม่มีอะไรจริงเลย แล้วถ้ามันจะมีจริง มันก็เริ่มต้นจากระลึกถึงตอนที่เป็นราชกุมารนั้น ถ้าราชกุมารนั้นทบทวนแล้วก็จะมาฟื้นฟูร่างกาย

นี่เรื่องอำนาจวาสนานะ นี่สิ่งที่ว่าสร้างสมบุญญาริการมาด้วยกัน เวลาคิดว่าจะฉัน จะกลับมาฟื้นฟูร่างกาย นางสุชาดาก็คิดว่าจะแก้บนของเขา ฉันอาหารของนางสุชาดาเสร็จแล้ว

“คืนนี้ถ้าเราหนึ่งถ้าไม่สำเร็จแล้วเราจะไม่ลุกจากที่นั่งเลย”

เวลากำหนดไป เพราะค้นคว้ามาหมดแล้วเรื่องโลกๆ ทั้งสิ้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยังเป็นโลกอยู่

แต่เวลาค้นคว้าขึ้นมาเป็นความจริงขึ้นมาะ ตั้งแต่ปฐมยาม บุปเพนิวาसानุสติญาณนี่ก็โลก เพราะออกไปบุพเพนิวาसानุสติญาณ ออกไปรับรู้จิตของตนเองที่มันมาจากพระเวสสันดรไป แล้วจิตของคนอื่นก็รู้ไปหมด เวลาู้เห็นใหม่ นี่จิตอุปาทานก็รู้ไปหมด มันก็ไม่ใช่ อดีต อนาคต

ย้อนกลับมาเป็นปัจจุบัน พอย้อนกลับมาปัจจุบันมาระหว่างจิตของตน อาสวัภยญาณ
ทำลายอวิชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมเกิด

โลกกับธรรมๆ ก่อนหน้านั้นมีแต่เรื่องโลกๆ ทั้งนั้น ไม่มีธรรม ธรรมยังไม่เกิด

เวลามาเกิด มาเกิดจากในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า “เราเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชาออกมา” เวลาเจาะฟองอวิชา
ออกมาเสวยวิมุตติสุขๆ เวลามันทุกข์ยากมาขนาดไหน มันรู้ว่าโลกเป็นอย่างไร ความทุกข์ความ
บีบคั้นของกิเลสมันเป็นอย่างไร เวลามาเป็นความจริง ความจริงมันเป็นอย่างไร

พอความจริงเป็นอย่างไร ทอดธุระ “จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ” แต่สุดท้ายก็
เล็งญาณ อุทกดาบส อาหารดาบสก็เพิ่งตายไป แล้วมาเอาบัญญัติศักดิ์

แล้วเวลาไปหาบัญญัติศักดิ์ โลก โลกก็ต้องบอกว่าต้องเข้มแข็ง ต้องอหังการ ต้องความ
ยิ่งใหญ่ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปฉันอาหารของนางสุชาดา จากคนที่ประพฤติ
ปฏิบัติ คนที่พรหมจรรย์ กลับเป็นคนที่มีกมาก จากคนที่มุ่มมองของโลกใจ

ถ้ามุ่มมองของโลกนะ แล้วดูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมา นัดกันเลยนะ
ไม่มานะ คนโลกมากมาแล้ว ทรมานตนมาตลอดยังบรรลุไม่ได้ แล้วตอนนี้ไม่มีใครอุปฐาก
อุปถัมภ์ แต่ก่อนบัญญัติศักดิ์ทั้ง ๕ เป็นผู้อุปถัมภ์อยู่ แต่ตอนนี้เราทิ้งมา กลับไปมักมาก อยากอยู่
กับโลกเขา ตอนนี้ไม่มีใครอุปฐากก็จะมาหาเราแล้ว นัดกันว่าไม่รับนะ ไม่ต้อนรับ คนที่ไม่เอา
ไหน ไม่ต้องไปยุ่งด้วย แต่เวลามาด้วยสัตยชาติญาณ ด้วยความอุปฐากมา ๖ ปี ก็เอาอาสนะปูให้
นั่ง ถ้าพอใจก็นั่ง เชิญ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภณา คนกิเลสตัดหาความทะยานอยากเรื่อง
โลกๆ ทั้งสิ้น เวลาเอาจริงเอาจริงขึ้นมา เวลาสนทนากัน ก่อนที่จิตใจมันจะเปิด มันจะยอมรับฟัง
สัจจะความจริง สนทนากัน

“เมื่อก่อนเราไม่เคยสอน เราไม่เคยบอกเลยใช้ไหม ตอนอยู่ด้วยกัน ตอนนี่เราจะสอน”

ไม่ฟัง ไม่สน ไม่ฟัง ไม่สน

ถึงสุดท้ายแล้ว “เธอจงเงี่ยหูลงฟัง เคยได้ยินอย่างนี้ไหม เคยได้ยินอย่างนี้ไหม”

ดูสิ เวลาหลวงปู่มัน เวลาหลวงตาท่านทำของท่าน ท่านถึงที่สุดของท่าน เวลาท่านพูด “เคยได้ยินอย่างนี้ไหมๆ เราเคยพูดอย่างนี้บ้างหรือเปล่า” ถ้าเป็นธรรมๆ เป็นธรรมมันเป็นสัจจะความจริง ถ้าธรรมมันเกิด แต่ถ้าธรรมไม่เกิดมันยังไม่มีหรอก

เวลามันเกิด “เธอเคยได้ยินอย่างนี้ไหม อยู่ด้วยกัน ๖ ปี ไม่สอนก็คือไม่สอนเลย เพราะไม่รู้จะเอาอะไรไปสอน แต่ตอนนี่เราจะสอน จงเงี่ยหูลงฟัง”

วันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้มา ๔๙ วัน ตั้งแต่เสวยวิมุตติสุขมา พอมาถึงแล้ว แสดงธรรมจักขุ วันนี้วันอาสาฬหบูชา วันประกาศสัจธรรม ประกาศเห็นใหม่ ประกาศสัจธรรมว่า สิ่งที่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่โลกเขามีกันอยู่นี้ทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ มัชฌิมาปฏิปทา มันก็เลยเป็นสิ่งที่มีความหมายในพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนา เวลากิเลสเราเอามาใช้ไง ถ้าพอใจก็มัชฌิมาปฏิปทา ถ้าไม่พอใจก็ไม่ใช้ ถ้าพอใจใช้หมดเลย กิเลสมันก็สวมนา สวมรอยอีกชั้นหนึ่ง พอสวมรอยขึ้นมา มันก็เป็นเรื่องโลกต่อไป แล้วเรื่องโลกต่อไปเพราะมันเป็นโลกจากใจดวงนั้นไง

แต่เวลาเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะเป็นสัจธรรมเป็นความจริง เวลาเป็นสัจธรรมเป็นความจริง เวลาแสดงธรรมจักขุ แสดงธรรมจักขุ เห็นใหม่ ผู้ที่มีอำนาจวาสนา บารมี มีอำนาจวาสนาบารมี พระปัจจุวัคคีย์ ๕ คน แต่เวลามืดดวงตาเห็นธรรมองค์เดียว พระอัญญาโกณฑัญญะ อีก ๔ ไม่เห็น ไม่เหมือนกัน

นี่ไง ถ้ามันเป็นความจริงๆ อย่างนี้ มันไม่ใช่สูตรสำเร็จ มันไม่ใช่ว่าทุกคนจะเหมือนกัน ทุกคนจะเข้าใจได้ ไม่ใช่ มันอยู่ที่วาสนาของคน อยู่ที่สติปัญญาของคน อยู่ที่การกระทำของคน

ถ้ามันเป็นจริง ๆ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม คำว่า “มีดวงตาเห็นธรรม” เทศนาว่า การจนปัญญาวัคคีย์ทั้งหมดเป็นพระโสดาบันทั้งหมด แสดงอนัตตลักขณสูตรเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด แล้วไปได้ยสะ เป็นพระอรหันต์ทั้งกับบริวาร

พระอรหันต์เริ่มต้น ๖๐ องค์ รวมทั้งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น ๖๑ องค์ “เธอจงไปอย่าซ่อนหากัน โลกนี้เขาเร่าร้อนนัก โลกนี้เขาเร่าร้อนนัก” เธอพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและเป็นทิพย์ พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกชื่อเสียงกิตติศัพท์ กิตติคุณ

บ่วงที่เป็นทิพย์ เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันจะไปเกิดเป็นพรหม เป็นความยิ่งใหญ่ บ่วงที่เป็นทิพย์ ไร้สาระ นี่พูดถึงว่าถ้ามันเป็นธรรมใจ

สิ่งที่เป็นโลกหรือเป็นธรรม ถ้าเป็นธรรมขึ้นมาะ สัจธรรมนะ เวลาแสดงธรรม ๆ วันนี่วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เราเป็นชาวพุทธ เรามีสติปัญญา สติปัญญาขึ้นมา เราจะหาอัตตสมบัติในใจของตน สมบัติทางโลกเราก็มีอยู่แล้ว ใครแสวงหาได้มากน้อยแค่ไหน มันก็เป็นสมบัติของเรา

สมบัติของเราเห็นใหม่ สมบัติเรื่องโลก ๆ เราไม่พลัดพรากจากเขา เขาก็พลัดพรากจากเรา ยศถาบรรดาศักดิ์ เดี่ยวเขาก็เกษียณ เดี่ยวเขาก็เปลี่ยนแปลงของเขาไปตลอด

แต่อัตตสมบัติในใจของตน เวลาสุข เวลาทุกข์ มันสุขมันทุกข์ในหัวใจของตน เวลามันสุข มันทุกข์ในใจของตน ทุกคนก็แสวงหา เวลาแสวงหาก็กแสวงหาครูบาอาจารย์ไป ถ้าครูบาอาจารย์สั่งสอน อบรมสั่งสอนไป มันอยู่ที่ว่าครูอาจารย์เป็นธรรมหรือเป็นโลก

ถ้าครูบาอาจารย์เป็นธรรมนะ สิ่งที่เป็นธรรม ๆ เห็นใหม่ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านค้นคว้าของท่าน ท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านเปรียบเทียบ

นี่ไง เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรียัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เวลาปรียัติ ให้มีการศึกษา ๆ ศึกษา ศึกษาทำไม ศึกษาเพื่อมาประพฤติปฏิบัติ เวลาศึกษาเป็นปรียัติ

ปรีดิ์แล้วมีเวลาปฏิบัติขึ้นมา ปฏิบัติขึ้นมาเพื่อเป็นปฏิเวธ ถ้าเป็นความจริง ถ้าจิตใจที่เป็นธรรม มันเปิดกว้าง มันยอมรับความจริง

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพาศปฏิบัติของท่าน เวลาเอาความจริงท่านก็ค้นคว้า ในใจของท่าน ค้นคว้าในใจของท่าน สิ่งนี้เป็นจริงเป็นนิสัยของแต่ละบุคคล แต่เวลาแต่ละบุคคลแล้วมันก็ต้องเปรียบเทียบขึ้นมาจากธรรมและวินัยของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านมีเจ้าคุณอุปาสีฯ เวลาท่านมีสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์) เวลาถูกศิษย์ของหลวงปู่มั่น มหาเขียน ๙ ประโยค มหาปีน ๕ ประโยค ๗ ประโยค ทั้งนั้น นี่ไง ปรีดิ์ ปฏิบัติ ปฏิบัติ เวลาปฏิบัติๆ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่าน ท่านเอาจริงเอาจังของท่าน เวลาท่านปฏิบัติของท่าน ถ้าใจเป็นธรรมมันเปิดกว้างไง ปรีดิ์ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ถ้าปรีดิ์คือธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิบัติก็คือเรานี่แหละ แต่เวลาเราจะประพาศปฏิบัติขึ้นมา เราบอก เราก็ไม่มีความรู้ ปฏิบัติไปแล้วมันจะผิดพลาด มันจะไม่ให้ถูกช่องทาง อันนั้นก็มีความวิตกกังวลของกิเลส

นี่ไง ถ้าจิตใจมันเป็นธรรม จิตใจมันเป็นธรรมนะ จิตใจเป็นธรรม กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น เชื่อการประพาศปฏิบัติ เวลาเชื่อครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าครูบาอาจารย์เราปฏิบัติมา ศีลสมาธิ ปัญญา มันเป็นความจริงของท่าน แล้วท่านเป็นคนชี้หน้าเรา เราทำไปได้ ถ้าจิตใจเป็นธรรม

ถ้าจิตใจที่เป็นกิเลสละ มันปิดกั้นตัวหัวใจของมัน เวลามันปิดกั้นหัวใจของมันนะ เวลาจะประพาศปฏิบัติขึ้นมา เวลาไก่อ่ ไก่อ๊ะ เวลามันเอาหัวไปชุกในใบไม้ มันชุกของมันนะ แล้วมันคิดว่านายพรานจะไม่เห็นเรา นกล่าจะไม่เห็นเรานะ ไก่อ่มันเอาหัวไปชุกอยู่ในใบไม้

นี่หัวใจชุกขะ ใจที่มันเป็นโลก หัวใจมันชุก หัวใจมันเป็นกิเลส มันเอาหัวใจมันไปชุกขะ เวลามันชุกขะแล้วมันบอกว่าไม่มีใครรู้เหมือนมัน มันยิ่งใหญ่ มันรู้ไปหมด ปรีดิ์ ปฏิบัติคนอื่นเขาแปลผิดหมด แล้วปฏิบัติ ปฏิบัติมันยิ่งหลงไหลไปใหญ่เลย ถ้าปฏิบัติต้องปฏิบัติต้องเป็นเหมือนเรา

ถ้าเหมือนเรา เราปฏิบัติของเราเห็นใหม่ เวลามันเอาหัวใจไปชุกขะ หัวใจมันไปชุกขะ แล้วมันก็ถือตัวถือตนว่ามันยิ่งใหญ่ มันรู้จริงตามความจริงของมัน ถ้าหัวใจมันเป็นกิเลส หัวใจเป็นกิเลสมันเป็นกรรมขึ้นมาไม่ได้ เพราะมันเป็นกิเลสในตัวของมันอยู่แล้ว ถ้าเป็นกิเลสในตัวของมันอยู่แล้ว เวลาปฏิบัติไปมันจะเป็นกรรมขึ้นมาได้อย่างไร

ถ้าจิตใจที่เป็นธรรมสิจิตใจที่เป็นธรรมหมายความว่ามัจฉิตินิสัยที่ได้สร้างสมบุญญาธิการมา ถ้าทำสิ่งใดแล้วมันเป็นสัมมาทิฐิ มีความเห็นถูกต้องดีงาม สัมมาทิฐิมันมีความเห็นชอบ แล้วมันมีการตรวจสอบค้นคว้า มันเปิดกว้างยอมรับเหตุและผล

ปริยัติเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาปฏิบัติขึ้นมาถ้ามันจะเป็นความจริง มันเป็นความจริงในใจของเรา ถ้าเป็นความจริงในใจของเราละ มันเป็นจริงขึ้นมาละ

ถ้ามันไม่เป็นจริงขึ้นมาทุกคนก็ชวนขวายๆ เวลาชวนขวายขึ้นมา ในพระกรรมฐาน เวลาพระกรรมฐานเวลาเขาจะปฏิบัติของเขา เวลาปฏิบัติแล้วมีเหตุใดขัดข้องขึ้นมาจะเทียบไปในพระไตรปิฎก จะค้นคว้าในพระไตรปิฎก นั้นกรณีหนึ่ง

แต่เวลาถ้ามันเอาสะดวกขึ้นมา เรามีครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา ท่านจะบอกเคล็ดบอกวิธีการในการกระทำให้เท่าทันกิเลสกับเราได้ ถ้าเท่าทันกับเราได้ เรามีการกระทำแบบนั้น นี่ไง หัวใจมันเป็นธรรม หัวใจมันเป็นธรรม

ถ้าใจมันเป็นโลกละ ใจเป็นโลกแล้วมันตีโพยตีพาย แล้วไม่ยอมรับใดๆ ทั้งสิ้น ไม่ยอมรับสิ่งใดว่าเป็นความจริงเลย แล้วไม่ยอมรับความจริง แล้วเอาหัวใจไปชุกขะ ไปชุกในกิเลสของตน ว่าความเห็นของตนเป็นความถูกต้องดีงาม

ถ้าความเห็นของตนถูกต้องดีงาม แล้วของคนอื่นผิดเพี้ยนไปหมด มันเป็นความจริงไปไม่ได้ ความจริงเป็นไปไม่ได้เพราะอะไร ความจริงมันเป็นไปไม่ได้เพราะเขาเปิดกว้าง แต่ของเขา เขาปิดกั้นของเขา แล้วเขาปิดกั้นของเขา เขาบอกของเขาเป็นธรรมนะ แล้วเขาบอก เขา

ว่าเขาเป็นธรรม คนอื่นเป็นโลก เป็นธรรมเพราะอะไร เพราะเอาหัวไปชุกอยู่ในขะไง เอาหัวไปชุกไปไม้ แล้วว่าคนมองไม่เห็น

ครูบาอาจารย์ของเราจิตใจที่เป็นธรรมเห็นแล้วสังเวช มันไม่ใช่เกิดเฉพาะโลกนี้หรอก จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สิ่งที่เรามองไม่เห็นอีกมากมายมหาศาล แล้วสิ่งที่มองไม่เห็นอีกมากมายมหาศาลก็ว่าสิ่งนั้นไม่ใช่ สิ่งนั้นไม่มี เพราะอะไร

เพราะเขาเอาหัวไปชุกไว้ในขะ มันจะไปเห็นได้อย่างไร มันจะไปมีอะไร มันก็มีแต่ทิฐิมานะในใจของตน แล้วมันมีแต่กิเลส มีแต่ทิฐิมานะในใจของตน แล้วไม่ยอมรับความจริง ไม่ยอมรับความจริงเพราะอะไร เพราะตัวเองเอาหัวไปชุกไว้ ไปชุกไว้แล้วเกิดทิฐิมานะว่าอันนั้นเป็นความจริง มันเข้ากับสัจจะความจริงเป็นไปไม่ได้

แต่ถ้ามันเป็นธรรมนะ ปริยัติเราก็ศึกษาของเรา มา เวลาศึกษามา เวลาศึกษาเขาทรงจำธรรมวินัยไว้ ทรงจำธรรมวินัยไว้เป็นโลก แล้วถ้าเป็นโลกแล้วเวลาไปประพฤติปฏิบัติเขาให้วางไว้

เวลาหลวงปู่มันเห็นใหม่ ท่านค้นคว้า ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมาก่อน นั่นท่านต่อสู้ของท่าน ท่านเคยเห็นกิเลสของท่าน เวลาการที่เห็นกิเลสของท่านขึ้นมา เวลาท่าน “จิตนี้แก้ยาก จิตนี้แก้ยาก” เวลาท่านจะแก้ไขของท่าน ทุกคนมีทิฐิมานะในหัวใจของตน ทุกคนมีกิเลสต้นหาความทะยานอยาก ถ้าทุกคนมีกิเลสต้นหาความทะยานอยากขึ้นมา สิ่งใดก็แล้วแต่ที่สมุทัยกิเลสมันเจือปนมาตลอด

คำว่า “เจือปนมาตลอด” แม้แต่การศึกษา ศึกษาปริยัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ศึกษาด้วยมุมมองทิฐิมานะของตนเหมือนกัน เพราะอะไร

เพราะมีคนศึกษามาแล้วเขาชอบตามจริตของเขา เวลาตามจริตของเขา เขาชอบแนวทางไหน เวลาปฏิบัติขึ้นมามันจะเป็นความจริงหรือไม่ ถ้ามันบวกกับกิเลสต้นหาความทะยาน

อยากของตน เวลาปฏิบัติไปมันเตะ มันถีบ หลวงปู่มันว่าอย่างนั้น เวลาหลวงตาท่านไปหาหลวงปู่มันไฉน

“มหา มหาเรียนมาจนถึงเป็นมหามาไซ้ใหม่ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดใส่ศีรษะไว้”

ยกย่องบูชา เราไม่ได้ไปตีเตียน ไม่ได้ไปกินแห่งแกลงใจ แต่กิเลสของเราต่างหาก แต่พอกิเลสของเราๆ มุมมองทัศนคติของเรามันไซ้ไม่ได้ แล้วเวลาไปบังเงา กิเลสบังเงามันก็เอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นสมบัติของตน แล้วถ้ามันเอาหัวไปชุกกิเลสอีกชั้นหนึ่ง กิเลสบังเงาไปหมดเลย

นี่หน้าฉาก หน้าฉาก โอโฮ! มีคุณธรรม หลังจากนั้นมันปลิ้นปล้อน มันมีหน้าฉาก หลังจากเพราะมันไม่ได้รู้คั่นใจ ไม่ได้ความจริง ก็เป็นเรื่องโลกใจ เรื่องโลกก็วิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์เป็นทฤษฎี แล้วทฤษฎีอะไรก็ได้ อธิบายอะไรก็ได้ แต่ไม่เคยได้ทดสอบให้มันเป็นจริงขึ้นมาได้สักหนหนึ่ง แล้วไม่มีอยู่จริง ไม่มีอยู่จริงเพราะมันปฏิบัติไม่ได้จริงใจ

แต่ถ้าปฏิบัติได้จริง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดใส่ศีรษะไว้ ที่ศึกษา มาเก็บไว้ในสมองแล้วลือกกุกุญแจมันไว้ อย่าให้มันออกมา ถ้ามันออกมาแล้วมันจะเตะ มันจะถีบ มันจะสร้างภาพเพราะอะไร เพราะสมุทัย เพราะต้นหาความทะยานอยากนี้ร้ายกาจมาก กิเลสของเราต่างหากร้ายกาจนัก กิเลสของเราต่างหาก

แล้วถ้ากิเลสของเราต่างหาก แต่ด้วยอำนาจวาสนา ถ้าคนที่ใจเป็นธรรม ใจเป็นธรรมมันเป็นสุภาพบุรุษ มันยอมรับเหตุและผล เพราะเรามาหาเหตุผล เราไม่ได้มาเอากิเลสชุกได้พรหม แล้วเราก็ปลื้มใจดีใจ มันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้นะ

การเลี้ยงไข้ไว้ คนเจ็บไข้ได้ป่วยแล้วไปหาหมอ หมอเลี้ยงไข้หนี้ไว้ แล้วถึงเวลาถ้ามันปะทุขึ้นมา คนไข้คนนั้นยิ่งทุกข์ยิ่งยากมากขึ้นไปใหญ่ แต่ถ้าเป็นหมอที่เขาเป็นสุภาพบุรุษเขาตั้งแต่ป้องกันเลย ในปัจจุบันนี้ป้องกันดีกว่าการรักษา ถ้ามันไม่เลี้ยงไข้ของมันไว้

ถ้ามีครูบาอาจารย์ นี่ไง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใส่สมองลึนชักไว้ แล้วปฏิบัติไป ปฏิบัติของเราไป ถ้ามันเป็นความจริงหลวงปู่มันยืนยัน แล้วหลวงตาท่านก็ประพฤติปฏิบัติอย่างนี้ แล้วท่านก็ยืนยันว่าถูกต้องๆ

หลวงตาพระมหาบัวท่านพูดเอง ถูกต้องแบบที่หลวงปู่มันพูดทุกคำๆ ถูกต้องเพราะอะไร เพราะท่านเป็นมหา ท่านเรียนปริยัติมา เวลาท่านปฏิบัติขึ้นไป สิ่งใดก็แล้วแต่ หลวงปู่มันเป็นคน ชี้นำ เป็นคนเป่ากระหม่อมท่านมา

แล้วถ้าไม่มีหลวงปู่มันเป่ากระหม่อม ดูลิ หลวงปู่มันนิพพานไปก่อน เวลาท่านยังพิจารณา อสุภะอยู่นะ ท่านบอก ถ้าหลวงปู่มันอยู่ ท่านจะไม่ทุกข์ยากมากขนาดนี้

แต่มันก็เป็นกรรมของสัตว์ ใครสร้างอำนาจวาสนาบารมีมาขนาดไหน นี่พูดถึงว่าถ้าเป็น ธรรม

ถ้าเป็นธรรมมันไม่เอาหัวใจไปชุกขะ แล้วก็ตีโพยตีพายว่าของตัวเป็นความจริงๆ มันมี อะไรเป็นชั้นเป็นอันชั้นมาเป็นความจริงบ้างละ ไม่เห็นมีอะไรเป็นชั้นเป็นอันชั้นมาเลย แล้วบอก อันนั้นเป็นโลก อันนี้เป็นธรรม เขายังไม่รู้จักโลกจักธรรมเลยนะ

ถ้ามันเป็นธรรมเป็นธรรมตรงไหน เป็นธรรมอย่างไร ธรรมะมันอยู่ที่กระดาษหรือ ธรรมะมัน อยู่ที่ปากกาใช่ไหม เขาเอาปากกาไปเขียนหนังสือนะ เรียนกันอยู่อย่างนั้น แล้วบอกนี่การ ปฏิบัติ ปฏิบัตินี้ปฏิบัติถูกต้องดีงาม

เวลาพูดถึงกิเลสบอกว่า “กิเลสเป็นนามธรรม มันจะไปเห็นกิเลสได้อย่างไร” แต่บอก ตัวเองลึนกิเลสนะ เวลาบอกว่าตัวเองลึนกิเลส แต่ไม่รู้จักกิเลสเป็นอย่างไร

เวลาครูบาอาจารย์ของเราพูด “ไม่เห็นกิเลส แก้กิเลสไม่ได้ แล้วถ้าเห็นกิเลส กิเลสเป็น อย่างไร” เวลาหลวงตาพระมหาบัวท่านไปหาหลวงปู่แหวน นี่ไง คนที่เป็นธรรมๆ

แล้วก็บอกอย่างนี้ไม่ใช่หมดเลย ผิดหมด ถ้าถูกต้องทำอย่างเขา เอาหัวไปชุกชยะไว้ หัวใจชุกชยะไว้แล้วไม่รับรู้สิ่งใดทั้งสิ้น ถ้าไม่รับรู้สิ่งใดทั้งสิ้น เวลามันเป็นความเห็นของเขา มันก็เป็นเรื่องจินตนาการทั้งสิ้น เป็นเรื่องจินตนาการ จินตนาการไปกับกระแสโลก แล้วมันจะเอาความจริงมาจากไหน

ถ้ามันเป็นสังคมโลก มันจะเป็นโลก อย่างเช่น วันนี่วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พอวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาจะ ตอนนี้แห่เทียนพรรษา นี่ประเพณีแห่เทียนพรรษากันต่างๆ อย่างนี้เป็นโลกใหม่ เป็นโลก นี่ก็เป็นโลก นี่วัฒนธรรมเป็นโลก แต่มันดีหรือมันชั่วละ มันดีหรือมันชั่ว

แล้วการกระทำของเขา เวลาเขากระทำของเขา เขาบอกอย่างที่เขาทำกันอยู่คือการดำรงชีพต่างๆ ของเขา เขาบอกว่าเขาเป็นธรรม เพราะเขาถือศีลบริสุทธิ์ เขาถือศีลเข้มข้น ไอ้พวกนั้นนะ ไอ้พวกที่ยังอยู่กับสังคมนั้นไม่มีศีล

ศีลมันอยู่ที่ไหน ศีลมันอยู่ที่โฆษณาใช้ไหม ศีลมันอยู่ที่การพูดออกมาจากปากใช้ไหม ศีลมันอยู่ที่ใจ ถ้าศีลของมันนะ สิ่งที่เป็นโลก วัฒนธรรมประเพณีเป็นโลก แต่สิ่งที่เป็นโลกเพราะเราเกิดมาจากโลก ถ้าเราไม่รู้จักโลก เราเกิดมาจากใคร

เราเกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก แล้วเวลาออกบวช พ่อแม่ไม่อยากให้บวชด้วย เวลามาบวชขึ้นมาเนี่ย บวชขึ้นมาเพื่อจะค้นคว้าของตน มาบวชบวชจากใคร บวชมาจากอุปัชฌาย์อาจารย์ เวลาบวชจากครูบาอาจารย์ขึ้นมาเป็นโลกหรือเป็นธรรม โลกทั้งนั้นนะ อุปัชฌาย์ก็ต้องไปสอบไปแต่งตั้งมา เวลาไปบวชที่โบสถ์ สงฆ์ ๑๐ รูป ขึ้นไปต้องอยู่ในวิสุทธคามฯ เวลาญาติติจตุตถกรรมเข้ามาเป็นพระขึ้นมา โลกทั้งนั้น นี่ก็โลก มันก็เป็นเรื่องโลกไป

แล้วบอก “ไอ้มันเป็นโลก เป็นโลกก็ยะ ไอ้เราเป็นโลกุตตระ โลกุตตระเพราะอะไร เพราะเข้มข้น เรามีศีลมีธรรม ไอ้พวกนั้นไม่มีศีลมีธรรม”

ศีลธรรมเขาวัดกันที่ไหน ศีลธรรมเขาวัดกันที่โฆษณาชวนเชื่อหรือ ถ้ามันเป็นโลก คำว่า “เป็นโลก” มันเป็นโลกอยู่แล้ว เหรียญมันมี ๒ ด้านทั้งสิ้น

ถ้ามันเป็นธรรม มันเอาธรรมมาจากไหน

เวลาธรรม ถ้าทำความสงบของใจเข้ามาได้ ใจสงบใหม่ รู้จักความสงบของใจหรือไม่ เขาบอกไม่ต้องทำ เพราะการไปทำอย่างนั้น มันถึงเป็นมิจฉาทิฎฐิ เขาว่าอย่างนั้นนะ เขาว่าการประพฤติปฏิบัติในสงฆ์ไทยเป็นมิจฉาทิฎฐิทั้งหมด ถ้าสัมมาทิฎฐินี้ต้องทำแบบเขา ทำแบบเขาคือการดำรงชีพไง แล้วดำรงชีพเห็นใหม่ ถ้าเป็นพวกฉันเป็นโลกุตตระ ถ้าเป็นคนในสังคมเป็นโลกียะ

โลกุตตระกับโลกียะไม่มีใครสามารถบัญญัติได้ โลภียะหรือโลกุตตระมันเกิดจากจิตของบุคคลคนนั้น บุคคลคนนั้นหลงใหลได้ปลื้มว่าตัวเองเป็นโลกุตตระ แต่มันเป็นโลกียะ เพราะกิเลสมันปิดหูปิดตา เพราะเอาหัวใจไปชุกชยะ เอาหัวใจไปชุกกิเลสไว้แล้วก็ว่าตัวเองเป็นโลกุตตระ โลกุตตระโดยที่ว่ากิเลสมันไม่เห็นเราใช่ไหม

เอาหัวใจไว้ ไม่มีใครเห็นเรา เราเคลิบเคลิ้มอยู่กับเราคนเดียวอย่างนี้ๆ อย่างนี้หรือเป็นโลกุตตระ นี่เอาไม่ตีก็ตาย เพราะตัวเองไม่เห็น ตัวเองไม่รู้ แต่เอาหัวใจชุกกิเลสไว้ เอาหัวใจไปชุกไปไม่ไว้ แล้วก็ว่าไม่มีใครเห็นเรา มันเป็นการทำให้ตัวเองห่างไกลจากความเป็นจริง ห่างไกลจากวิทยาศาสตร์ ห่างไกลกับสังขาร

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราเนะ เราเกิดมากับโลก มันโดยข้อเท็จจริง โดยข้อเท็จจริงเวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการใด บอกว่าเราหนึ่งสมาธิก็ได้ ทำสิ่งใดก็ได้ แล้วเวลาอยู่ในห้อง ๙ เดือน ทำไมอยู่ได้ การอยู่ในห้อง ๙ เดือน มันเป็นภาวะจำยอมเพราะว่ามันเป็นการจตุติ การเกิดจากน้ำคร่ำ จากน้ำมันขุ่น น้ำมันใส จากมีแขนมีขา จากมีหมีมีตา จากเป็นตัวเป็นตนออกมา จิตตั้งแต่ปฏิสนธิจิต นี่คือผลของการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

ถ้าวิภวภูมิมันเป็นข้อเท็จจริง วิภวภูมิมันเป็นความจริง จริงตามสมมุติของมัน มันเป็นความจริงของมันอยู่แล้ว เป็นความจริงของมัน แล้วคนที่มันเกิด เกิดตามเวรตามกรรม เกิดในวิภวภูมิมัน เป็นเรื่องโลกทั้งนั้น

คนเราเกิดมาจากโลก พอเกิดมาจากโลก เขาว่าโลกนี้โลกสมมุติๆ สมมุติก็คือสมมุติจริง ๆ นี่แหละ มันจริงตามสมมุติ สมมุติมันก็จริงของมัน สมมุติเพราะอะไร เพราะเรามีอายุขัยหนึ่งชีวิตเรามีอายุขัยของเรา มันก็เป็นความจริง จริงตามสมมุติ มันจริง ๆ ไม่ใช่สมมุติมันไม่มีสมมุติมันมี แต่ถ้ามันเป็นโลกุตตระมันสิ่งที่ปัญญามันเกิดมากขึ้นไปกว่านี้ มันเห็นแล้วมันสลดสังเวช

ถ้ามันสลดสังเวช มันก็สลดสังเวชด้วยความเป็นธรรม ไม่ใช่เราจะปฏิเสธว่ามันไม่มีอยู่จริง แล้วมันไม่มีอยู่จริงแล้วมันเป็นโลกียะ แล้วถ้ามาถือพรหมจรรย์แล้วมันจะเป็นโลกุตตระอย่างนั้นถ้าเราบวชมา เราก็เป็นโลกุตตระนะสิ ก็บวชพระศีล ๒๒๗ เราบวชมา เรามีอุปัชฌาย์ ถูกต้องด้วย ก็สมมุติสงฆ์ ก็สงฆ์โดยสมมุติ

ถ้ามันจะเป็นจริงขึ้นมา มันต้องปากกัดตีนถีบ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เอาตายเข้าแลกมาทั้งสิ้น เอาตายเข้าแลก อู้ฮู! เป็นอรรถกถาโยค โอ! ต้องทำขนาดนั้นเขี้ยวหรือ หลงผิด หลงผิด ต้องมาทำแบบเขา มาทำแบบเขาคืออยู่ด้วยกันเข้มขัน อยู่ด้วยความเห็นของตน

คนเราไม่ได้จะสิ้นกิเลสเพราะการอยู่การกิน การอยู่การกินมันเป็นเรื่องธาตุขันธ์

ถ้าคำว่า “เป็นเรื่องธาตุขันธ์” มันเป็นเรื่องจริตนิสัย คนเกิดในชุมชนใด ดุติ ถ้าเป็นชาวยุโรปเขาก็มีอาหารอย่างหนึ่ง ในเอเชียก็มีอาหารอย่างหนึ่ง ในภูมิภาคก็มีอาหารอย่างหนึ่ง คนชอบอาหารก็ชอบอาหารตั้งแต่ประสพการณ์ตั้งแต่เด็ก เด็กแค่มันได้รับสิ่งใดมามันก็ชอบอาหารสิ่งนั้น ถ้ามันได้อาหารตามที่มันชอบใจ นั้นมันก็พอใจมัน แล้วคนมันจะเป็นโลกุตตระด้วยการอยู่การกิน มันเอามาจากไหน สัตว์มันก็กินเหมือนเรา มันไม่ใช่การอยู่การกิน

สัตว์ที่เป็นหัวหน้าฝูง พระโพธิสัตว์ที่เกิดเป็นสัตว์ๆ ท่านเป็นหัวหน้าสัตว์

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดเป็นคน ถ้าคนถ้าโลกทางวิทยาศาสตร์ เขามีการศึกษาของเขา เขาค้นคว้าของเขา คาร์บอน เนื้อสัตว์ สิ่งที่สัตว์กว่ามันจะเติบโตขึ้นมาได้ มันกินหญ้า มันกินสัตว์ มันกินพืชมาก แล้วกว่ามันจะเป็นเนื้อสัตว์ มันต้องปล่อยคาร์บอนมาก เขายังคิดเลยว่าเขาอยากกินพืชกินผักเพื่อไม่ให้โลกนี้มีคาร์บอน นี่ความคิดของปุถุชน ไม่ใช่ความคิดของพระอริยเจ้า เพราะเขาเป็นชาวตะวันตก เขาไม่สนใจในพระพุทธศาสนา

คนเราไม่ได้วิเศษเพราะการอยู่การกิน เศรษฐกิจก็ต้องตาย ยาจกเข็ญใจก็ตาย คนกินด้วยช้อนทองคำ ด้วยภาชนะทองคำก็ตาย เวลาตายไปกับความผูกพัน ตายไปกับกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก ไม่ได้ตายโดยชำระล้างเลย ไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันเลย เขาบอกโลกุตตระ ไร้พวกนั้นเป็นโลกียะ แล้ววากบั่น มันไม่ได้อยู่กับการอยู่การกิน

สิ่งที่เวลาเราบวชมาแล้วปฏิสังขารโยนิโสขะ เวลาเราประพฤติปฏิบัตินะ เรายังอดนอนผ่อนอาหาร ไม่ต้องว่ากินอย่างไรเลย ไม่กินด้วย ไม่กินทำไม ไม่กินเพื่อจะค้นคว้าหากิเลสใจ

แต่เขาบอกไม่ได้ ทำสิ่งใดแล้วกิเลสรู้เท่าก็จบ รู้เท่าด้วยอะไร รู้เท่าด้วยปากกา รู้เท่าด้วยสมุด รู้เท่า... เรื่องโลกๆ ทั้งนั้น เวลาเขาปฏิบัติเป็นโลก เขาไม่ได้บอกว่าโลก แต่เวลาพวกเขาปฏิบัติเป็นโลกหมดเลยนะ เพราะอะไร เพราะศีล ๕ ก็ไม่มีบริสุทธ์ ศีล ๘ ก็ไม่มี และยิ่งพระศีล ๒๒๗ นี้ไม่ต้องพูดถึงเลย มีแต่ความโลภ มีแต่ความมานะ อยากดัง อยากใหญ่ เขาว่าไปนุ่น เวลาเขาพูด

นี่พูดถึงว่าถ้ามันเอาหัวใจมันไปชุกขะ มันไม่ยอมรับความจริงใดๆ ทั้งสิ้น ไม่เห็นสิ่งใดว่าเป็นความจริงเลย ความจริงของโลกก็มี ความจริงของธรรมก็มี แล้วถ้าความจริงของธรรมที่มันเกิดขึ้น มันเกิดขึ้นจากหัวใจผู้เป็นธรรม ถ้าหัวใจผู้ที่เป็นธรรมนะ เขาค้นคว้าของเขา เขาประพฤติปฏิบัติของเขา เขาจะค้นคว้าเห็นกิเลสของเขา

เวลาหลวงตาท่านเทศน์ประจำ “การขุดคุ้ยหากิเลสนี้เป็นงานประเภทหนึ่ง” เวลาคนทำความสงบของใจเข้ามา คนที่มันมีอำนาจวาสนา ถ้าจิตมันสงบแล้ว สงบมันก็คิดว่านิพพาน นิพพานเพราะอะไร เพราะว่าอำนาจวาสนาเขามีแค่นั้น อำนาจวาสนาถ้ามีแค่นั้น มันก็ยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่ได้ มันไม่มีกำลังที่จะยกขึ้นสู่วิปัสสนา นี่พูดถึงทำสมาธินะ

แต่เขาบอก “สมาธิก็ไม่จำเป็น มรรค ๗ ก็ได้ มรรค ๘ เท่านั้น สมาธิมันทำให้เสียเวลา สมาธิทำให้เวียนเยื่อ สมาธิทำให้คนหลงใหล สมาธิทำให้คนติด” นี่เขาบอกสมาธิก็ไม่จำเป็น ถ้าของเขาเป็นสมาธิโดยธรรมชาติอยู่แล้ว

ก็มนุษย์ก็มีสมาธิไง ถ้ามนุษย์ขาดสมาธิ มนุษย์ก็เข้าศรีธัญญาไง ถ้าขาดสติ ขาดสมาธิ มนุษย์เป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ไม่ได้ มนุษย์สมบูรณ์ได้เพราะมนุษย์มีสติปัญญา เพราะเวลาสมาธิสั้น สมาธิยาว เด็กมันก็เป็นไปได้ ถ้าสมาธิสั้น สมาธิยาว เขาเข้าไปหาทางการแพทย์ ทาง การแพทย์เขารักษาได้ นี่ไง สมมุติทั้งนั้น

สิ่งที่ว่าเขาไม่ต้องทำ ไม่ต้องทำใช้ปัญญาไปเลย ปัญญาไปเลยเห็นไหม เอาหัวใจไปชุกชยะ แล้วมันก็สร้างภาพตามแต่ความจินตนาการของตน มันปฏิเสธธรรม ปฏิเสธข้อเท็จจริง

แต่ครูบาอาจารย์ของเราไม่ทำอย่างนั้น แล้วถ้าครูบาอาจารย์ของเราไม่ทำอย่างนั้นเพราะอะไร เพราะครูบาอาจารย์ท่านเกิดมาด้วยบุญกุศลด้วยใจที่เป็นธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษามากน้อยขนาดไหน เวลาศึกษามากน้อยขนาดไหนแล้วท่านไปประพฤติปฏิบัติมากับเจ้าลัทธิต่างๆ แล้ว แล้วเวลาจะตรัสรู้ก็มาตรัสรู้ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตรัสรู้ในใจบุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณมันเรื่องของหัวใจทั้งสิ้น มันไม่ใช่เรื่องของร่างกายเลย ไม่ใช่เรื่องของโลกๆ เลย

เรื่องของโลกก็เป็นเรื่องของโลกใจ ถ้าจิตใจมันเป็นโลก ถ้าเอาหัวใจไปชุกชยะอยู่ มันก็คิดแต่เรื่องโลก มันก็คิดแต่จินตนาการทางโลก แล้วก็เรื่องโลกแล้วยังโลกุตตระ โลภียะมาตลอด ไม่เห็นมันจะโลกุตตระตรงไหนเลย

สิ่งที่เกิดขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นนะ คนเราทุกข์ ทุกข์เพราะความคิด ความคิดมาจากไหน ความคิดเกิดจากภวาสวะ ภวาสวะคือตัวจิต ปฏิสนธิจิต จิตเดิมแท้ที่ผ่องใส จิตเดิมแท้ที่ผ่องใส ความรู้สึกนึกคิดนี้เกิดที่จิต เวลาถ้าเป็นขั้น ๕ เวลาจิตสงบแล้วถ้ามันเห็นขั้น ๕ คำว่า “เห็นขั้น ๕” จิตเห็นอาการของจิต เพราะอาการของจิตมันจะสมบูรณ์แบบของมันก็ต้องมีรูป มีเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นี่พูดถึงธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วนะ

แต่เขาก็บอกว่า “ไอ้มันมันเป็นโลกๆ โลกๆ มันต้องทำแบบเขาต้องถือเคร่ง ต้องเข้มขันของเขา” เข้มขันมันส่วนเข้มขัน เข้มขันถ้ามันเป็นธรรมมันก็ดี แต่เข้มขันมันเป็นธรรมไปไม่ได้ คำว่า “เป็นไปไม่ได้” เพราะเขาไม่ลงสู่จิต ลงสู่จิตของเขาไม่ได้ เพราะลงสู่จิตของเขาไม่ได้เพราะอะไร เพราะเขาคัดค้าน คัดค้านเพราะอะไร คัดค้านเพราะเขาบอก เขาเคยทำแล้วมันไม่ใช่ มันไม่ใช่

นี่มันก็เป็นทีวาทนาของคน วาทนาของคน อำนาจวาทนาของคนนะ คนที่มีวาทนาเขาจะหาเหตุผล อย่างเช่น เช่นหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านลงมากรุงเทพฯ ก็ลงมาหาเจ้าคุณอุปาลีฯ แล้วลูกศิษย์ของท่านแต่ละองค์ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์) เป็นสมเด็จพระเชยวณะ เป็นสมเด็จพระนระ แล้วพระที่จบ ๙ ประโยค ๑๐ ประโยคทั้งนั้น

กรณีธรรมะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในการศึกษาในปริยัติ แต่ปริยัติคนที่ศึกษาปริยัติมาแล้วยิ่งศึกษามากเท่าไร ศึกษาเอาไว้ให้ประพฤติปฏิบัติ พวกที่ศึกษามาแล้วศึกษาแล้วมือเท้าอ่อนเลย ศึกษามาแล้วไม่รู้จะไปทางไหน เพราะความรู้มากแล้ววางไม่ได้ วางไม่ได้คือทำสมาธิไม่ได้

การทำสมาธิมันต้องชนะใจของตน มันต้องวางสิ่งที่ยั่วเย้ายั่วโยนใจของตนทั้งหมด

คนเราจากเด็กน้อย เราก็ออยากให้เด็กมีการศึกษา อยากให้เด็กมีสติปัญญาเพื่อเอาตัวรอด เวลาที่มีสติปัญญาขึ้นมามันไม่ฟังใครแล้ว เวลามันเป็นเด็กน้อย พ่อแม่พูดอย่างไร สอนอย่างไร สังคมชี้แนะอย่างไรมันฟัง แต่พอมันมีการศึกษามา มันว่าสังคมเป็นสังคมอุปถัมภ์

ไม่ประเทืองปัญญา ถ้าเรามีการศึกษามาแล้วมันประเทืองปัญญา ยิ่งประเทืองปัญญาขนาดไหน มันยิ่งเกิดทิฏฐิมานะของมัน เวลาเกิดทิฏฐิมานะของมัน มันทำสมาธิได้ยาก เพราะอะไร เพราะมันชนะใจของมันไม่ได้

ตัวกิเลสที่นั่นล่ะ การศึกษานั้นล่ะ มันไปยั่วยุให้มันเกิดทิฏฐิมานะมากขึ้น พอเกิดทิฏฐิมานะมากขึ้นมันก็หั้นรีหั้นขวาง ยิ่งหั้นรีหั้นขวางมันยิ่งทำสมาธิไม่ได้ ทำสมาธิก็ไม่ได้ จะใช้ปัญญาเดินหน้าไป มันก็เป็นเรื่องโลกๆ ที่ว่านี่โลกียปัญญา โลกุตตรปัญญา มันไปโลกุตตระตรงไหน ไปโลกุตตระตรงลั้นตรงปาก ไปโลกุตตระตรงความเป็นอยู่นี้ มันจะโลกุตตระตรงไหน

เวลาหลวงตาท่านพูดนะ “เวลาบวชเป็นพระมาเห็นใหม่ ผ้าเหลืองก็มีผ้าเหลืองอยู่ทั่วไป ให้โกนหัว โกนหนวด ให้มันจนหนังถลอก จนถึงหัวกะโหลกเลย มันก็เป็นเรื่องร่างกาย” หลวงตาท่านพูดประจำ เรื่องความเป็นอยู่มันเรื่องโลกๆ แต่เราก็เกิดมากับโลกนี้ เราเกิดมากับโลก เกิดมากับโลกแล้วเราพยายามจะยกขึ้นสู่โลกุตตระ

โลกุตตระคือวิปัสสนา การวิปัสสนาคือรู้แจ้งในใจของตน รู้แจ้งในกิเลสต้นหาความทะยานอยากในใจของตน

แล้วกิเลสต้นหาความทะยานอยากมันเอาหัวมันไปชุกไว้กับขะ แล้วมันบอกว่าไม่มีใครรู้ใครเห็น มันยิ่งใหญ่ มันเลยยังไม่ได้ทำอะไรในหัวใจของมันเลย แล้วมันยังบอกว่า “ไม่ต้องทำสมาธิ เพราะทำสมาธิมันทำให้หลงไหล ให้คล้อยไปกับฌานโลกีย์” นี่เขาว่า

มันมีมิจฉากับมีสัมมา ถ้ามิจฉา มันมิจฉาโดยเริ่มต้น มิจฉาเพราะอะไร เพราะคนที่เกิดมา อวิชชาพาเกิด โดยธรรมชาติ โดยสัจจะโดยข้อเท็จจริง มันเป็นโดยสัจจะโดยข้อเท็จจริงอยู่แล้ว ถ้าไม่มีสัจจะ ไม่มีข้อเท็จจริง จิตเดิมแท้อยู่ไหน จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ กิเลสมันปิดหูปิดตาจนไม่รู้สึกรู้ตัว เกิดแล้ว เกิดมาแล้ว อู๊วะ! อู๊วะ! พอแม่ถึงตั้งชื่อให้ ตายไปก็ตายไปพร้อมกับกำมือของตน มันไม่เท่าทันกับจิตของตน กิเลสต้นหาความทะยานอยากมันปิดหัวใจ แล้วเวียน

ว่าตายเกิดในวัฏฏะ โดยที่มันไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันในใจของตนเลย แล้วก็เข้าสู่ใจของตนไม่ได้

เวลามาเกิดนะ เกิดเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เวลาเกิดเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแต่จิตใจเป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากแล้วเอาหัวไปชุกขะไว้ ถืออิทธิมาณะของตนว่ายิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่มาจากไหน คำพูดมันผิดทั้งนั้นนะ เข้ากับปริยัติก็ยังไม่ได้เลย เพราะปริยัติยังไม่สอนอย่างนั้น แต่เขาบอกปริยัติมันเป็นการแปลผิดหมดเลย ของฉันต่างหาก แปลถูก ของฉันต่างหากเป็นผู้ทะลุปรุโปร่ง

แล้วมันโลกุตระตรงไหนล่ะ คำว่า “ของฉัน ของเขา” ถ้ามีเขามีเราไหม มันเป็นเรื่องจริงหรือไม่ ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมามันเป็นความจริง ความจริงคือความจริง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีกำมือในเรา อริยสัจมีหนึ่งเดียวเท่านั้น

เวลาในครอบครัวกรรมฐานนะ ดูลิ เวลาเจ้าคุณจุมเอาครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ของเราเป็นศิษย์สัทธาวิหริกของท่านทั้งสิ้น เพราะท่านเป็นอุปัชฌาย์ ท่านก็ ๙ ประโยคเหมือนกัน นี่ไง ธรรมใจ ไม่เอาหัวไปชุกไว้ในขะใจ เอามาสนทนาธรรมกันใจ เอาพระมหากษัตริย์ไปคุยกับหลวงตาบัว สิ่งที่ว่าชื่อเสียงมีกิตติศัพท์ กิตติคุณ ด้วยกันทั้งสิ้น เขาไม่ปิดไม่กัน เขาไม่เอาหัวไปชุกไว้กับขะ แล้วว่ากูแน่ กูยอดเยี่ยม กูเก่งกล้า ไม่ใช่

สังฆธรรมคือสังฆธรรม แต่สังฆธรรมสิ่งที่ได้คุยมันเป็นประโยชน์ใจ แต่ถ้าเป็นธรรมในหัวใจแล้วมันต้องไปคุยกับใคร มันต้องประหัดประหารกิเลสต่างหาก แล้วกิเลสตัวเป็นอย่างไร

“กิเลสเป็นนามธรรมนะ จะไปเห็นมันได้อย่างไร”

ถ้ากิเลสเป็นนามธรรม ไม่เห็นกิเลสมันก็จบใจ เพราะกิเลสเป็นนามธรรมหะสี มันถึงได้ล่องได้หลอก ได้ปลิ้นได้ปล่อน ได้หลอกได้ลวง ได้ยึดครองภวาสวะ ได้ยึดครองหัวใจของสัตว์โลกใจ

เพราะหัวใจของสัตว์โลกก็เป็นนามธรรมเหมือนกัน ความรู้สึกนึกคิดเป็นนามธรรม กิเลส มันก็เป็นนามธรรมเหมือนกัน กิเลสเกิดจากจิต ชั้น ๕ เกิดจากจิต ความคิดเกิดจากจิต แล้วไม่รู้เห็นกิเลส ไม่รู้จักจิต ไม่รู้จักขั้น ๕ ไม่รู้จักสิ่งใดเลย รู้แต่กระดาษ รู้แต่ปากกากับดินสอเท่านั้น มันห่างไกลจากจิตมาก มันห่างไกลจากหัวใจที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แต่ยังไม่ค่อยรู้ อยู่ว่าโลกุตตระ โลกุตตระนะ ไอ้พวกนั้นมันเป็นโลกียะนะ ถ้าเป็นพวกฉันเป็นโลกุตตระ

โลกียะหรือโลกุตระมันอยู่ที่บุญวาสนา คนที่มีบุญวาสนามันจะเฉลียวใจ อย่างเช่น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะไปอยู่กับใครแล้วฟังแล้วมันรู้ว่าไม่ใช่ ไม่ใช่ ถ้าคนมีวาสนามันฟังแล้วมันรู้ว่าไม่ใช่เพราะอะไร เพราะมันไม่เข้าถึงหัวใจของเรา เราทุกข์เกือบเป็นเกือบตาย เรามาหา มาหาอะไร เรามาหาความสงบระงับ เรามาหาคุณงามความดี เราพยายามจะหาหัวใจของเรา ถ้าเราจะหาหัวใจของเรา เรามันต้องเจอหัวใจของเรา ถ้ามันเจอหัวใจของเรา ทำสมาธิลงไปแล้วไม่เจอหัวใจ มันไม่มีประโยชน์

ดูสิ ดูทางโลกเห็นไหม เต็งเสี่ยวผิง เต็งเสี่ยวผิงมันบอกแมวขาวหรือแมวดำไม่จำเป็น ขอให้มันจับหนูได้ แมวจะขาวหรือแมวจะดำก็ไม่เป็นไร ขอให้จับหนูได้

นี่ก็เหมือนกันไง แมวจะขาวหรือแมวจะดำจับหนูได้นี่เรื่องโลกๆ สิ่งที่เป็นทฤษฎีของเขา เห็นไหม สิ่งที่เป็นทฤษฎีของเขา ดูสิ ปฏิวัติวัฒนธรรมทำลายประเทศทั้งประเทศเลย ด้วยการปฏิวัติวัฒนธรรม ด้วยความแย่งชิงอำนาจกัน แล้วก็พยายามว่าคนอื่นเป็นลัทธิเก่าๆ แล้วถึงเวลาแล้วไม่มีจะกิน คนกินเนื้อคน คนทุกข์คนยาก คนไม่มีจะกิน คนไม่มีอาชีพ ไม่มีสิ่งใดๆ เลย

แต่เวลาเต็งเสี่ยวผิงมันขึ้นมา “แมวขาวหรือแมวดำก็ไม่เป็นไร ขอให้จับหนูได้” ทำให้คนมีอาชีพ ทำให้คนมีหน้าที่การงาน ผลประโยชน์ไง แมวขาวหรือแมวดำไม่จำเป็น ขอให้มันจับหนูได้ พอจับหนูได้มันก็เป็นประโยชน์ได้ นี่สิ่งที่ว่านี่เรื่องโลกๆ ทั้งนั้น สิ่งที่ว่า “จับหนูได้ๆ” มันเป็นประโยชน์กับสังคม เป็นประโยชน์กับประชาชน เป็นประโยชน์กับหมู่ชน คำว่า “นี่เรื่องโลกๆ นะ”

แต่ถ้าเป็นธรรมๆ ถ้ามันไม่เห็นกิเลสมันก็จับหนูไม่ได้ มันจับหนูไม่ได้ มันก็ไม่เห็นกิเลสของมันเพราะอะไร เพราะกิเลสเป็นนามธรรมไง แล้วจิตใจไม่เป็นนามธรรมหรือ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไม่ใช่นามธรรมหรือ ก็ใหนว่าจะปฏิบัติธรรมไง

ถ้าใหนว่าจะปฏิบัติธรรม จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วนี่เอาหัวไปชุกขะไว้ แล้วบอกว่าสิ้นกิเลส สิ้นกิเลสเอาหัวชุกไว้อย่างนั้น แล้วยังไม่รู้จักนามธรรมอีก ยังไม่รู้จิตเกิดอย่างไรอีก จิตไม่มีหรือไง ไม่มีอะไรมาเกิด คนมีจิตหรือเปล่า คนมีหัวใจไหม คนมีความรู้สึกหรือเปล่า แล้วความรู้สึกมันอยู่ใหน ความรู้สึกมันเล่าโลกกันอยู่ใหน

“เราเป็นโลกุตตระเพราะเราเข้มข้น เราถือศีลเคร่ง เราไม่ฉันทเนื้อสัตว์ เนื้อสัตว์นี้มันเป็นการฆ่าการทำลาย แล้วคนกินก็ตาย”

คนเกิดตายทั้งนั้น แล้วใครทำลายใคร กิเลสต้นหาความทะยานอยากทำลายคน กิเลสในหัวใจของคนเบียดเบียนและทำลาย ทำลายตัวเองทั้งสิ้น เอาหัวไปชุกขะ แล้วก็เที่ยวชี้หน้าคนอื่นผิด ชี้หน้าคนอื่นทำลาย แต่ตัวเองทำลายตัวเอง ตัวเองผิดแล้วชักจูงให้คนอื่นผิด บาปกรรมสองชั้นสามชั้น ตัวเองห่างไกลไปอยู่แล้ว นี่มันไม่เป็นความจริงใจ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีพระพุทธอยู่มากกว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นไหม มันอยู่ในพระไตรปิฎกจริงๆ เวลาพวกคฤหัสถ์เขาจะมาฟังธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ทานอาหารก่อน เพราะอะไร

เพราะเขาหิวกระหายกันมา เพราะหิวกระหายแล้วมันจะฟังธรรมไม่ได้ เวลาเขาได้ทานอาหารแล้ว นี่แสดงธรรมๆ พอแสดงธรรมแล้วเขาจิตใจชื่นบาน เขาได้ธรรมนั้น

เวลามันเป็นครั้งเป็นคราว เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเล็งญาณ จิตนิสัยของเขา ถ้าจิตนิสัยของเขานุ่มนวล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็แสดงธรรม นุ่มนวล จิตนิสัยเขาเข้มข้น แข็งกระด้าง ทานก็แสดงธรรมที่รุนแรง เวลาท่านแสดงธรรม แสดงธรรมของท่าน นี่เพราะอะไร

เพราะอนาคตตั้งสัญญาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พวกเราเป็นชาวพุทธถึงอยากเกิดร่วมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และอยากให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งสอนเรา แต่เวลาไปเกิดร่วมนี่มันไม่สนใจหรอก ตอนนี้อยากเกิดร่วมเพราะว่าตอนนี้มีศรัทธาไง ตอนนี่เกิดเป็นมนุษย์แล้วศรัทธาในพระพุทธศาสนา มันก็คิดของมันแบบนี้

แต่ขณะที่เกิดร่วมมานี่มันไม่เชื่อ “พระอะไรนะ ไม่เห็นเหาะเหินเดินฟ้าให้ดูเลย อู๋! พระอะไรก็ไม่รู้” มันไม่เชื่อ เวลาคิดอย่างนี้ มันคิดของมันได้ แต่เวลาในปัจจุบันเป็นจริง มันเห็นจริงของมันบ้างหรือไม่ นี่พูดถึงว่าเวลากิเลสมันปลิ้นปล้อนในใจของเราละ แล้วบอกมันไม่รู้ไม่เห็น “กิเลสเป็นนามธรรม จะรู้จะเห็นมันได้อย่างไร”

ถ้ามันไม่รู้ไม่เห็นได้อย่างไร แสดงว่าไม่รู้จักจิตของตนเลย ถ้าไม่รู้จักจิตของตนเลย ก็ไม่รู้จักจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ถ้าไม่รู้จักจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แต่ดันรู้ดีตชาติของตน รู้ว่าตัวเองเคยเป็นอะไรมา เอ้อ! แปลก แต่ถ้าคนอื่น คนอื่นทำผิดหมด เป็นโลกียะไม่ใช่โลกุตตระ เราเป็นโลกุตตระทั้งหมด ถ้าหัวใจมันเป็นกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ถ้าหัวใจมันไม่ใช่เป็นธรรม

แต่เราเกิดมา เราเกิดมาเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วถึงกลางพระพุทธศาสนา เราเกิดมา เรามีบุญกุศล มีบุญกุศลที่ไหน เรามองไปสิ เวลาสังคมแหกเหลว พระประพฤติปฏิบัติไม่น่าไว้วางใจ เราจะมี ความเชื่อมั่นใหม่ แล้วมันเป็นเรื่องของปัญหาสังคม ปัญหาของโลก แล้วมีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นมีครูบาอาจารย์ของเราที่ยิ่งใหญ่ขึ้นมา เขาไม่มีใครสนใจเรื่องการประพฤติปฏิบัติ ไม่มีใครสนใจเรื่องหัวใจของตน มีแต่อยากหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องอยากมีชีวิตที่เลอเลิศ

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นของเรา เวลาทำนประพฤติปฏิบัติ เวลาออกประพฤติปฏิบัติทุกคน ทั้งเสียตีสั่ง ทั้งเยาะเย้ย ทั้งเหยียดหยาม ทั้งมีการกระทำอะไรทั้งสิ้น ท่านไม่สนใจ นี่ไง ท่านไม่สนใจ ท่านชวนชวายเป็นท่าน ท่านกระทำของท่าน

แล้วเราทำหน้าที่การงานของเราทุกข์ยากใหม่ หลวงตาท่านพูดนะ “สิ่งที่ใครว่าทุกข์ว่ายาก ถ้ายังไม่ได้ปฏิบัติ อย่าเพิ่งพูดว่าทุกข์ยากนะ” เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาต้องเอาชนะใจของตน เวลาชนะใจของตน เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ตูสิ ตูพระจักขุบาลนั่งสมาธิจนตาบอด พระโสณะเดินจงกรมจนฝ่าเท้าแตก ฝ่าเท้าแตกก็กลิ้งไป คลานไป เอาทั้งนั้น ถ้าหัวใจคนที่ประพฤติปฏิบัติที่เป็นจริงขึ้นมา มันทำความจริงอย่างนั้น

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านชวนชวายเป็นท่าน ท่านทำของท่าน แล้วท่านไม่เอาหัวไปชุกไว้กับอะไรทั้งสิ้น ท่านเปิดเผย ท่านทำเป็นตัวอย่าง ท่านให้คนตรวจสอบได้ทุกกรณี แล้วคนตรวจสอบ ไม่ใช่คนตรวจสอบที่ไม่มีสติ ไม่มีปัญญา

คนที่ตรวจสอบเห็นใหม่ เจ้าคุณอุปาลีฯ เป็นปราชญ์ในกรุงเทพฯ เป็นปราชญ์นะ เจ้าคุณอุปาลีฯ แล้วเวลาสนทนาธรรม เพราะอะไร เพราะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกคนก็มีการศึกษาทั้งสิ้น แล้วทัศนคติมุมมองของคนยิ่งมีการเจรจา มีการประชุม มีการสังคายนา ยิ่งมีเท่าไร มันก็เป็นประโยชน์เท่านั้น

ถ้าเป็นประโยชน์อย่างนั้นขึ้นมา เพราะเราก็ทำของเราไป เวลาทำของเรา ทำของเราในใจของเรา กับสังฆธรรมความจริงข้างนอก เวลาหลวงตาท่านไปหาหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นบอกเลยนะ

“นี่มหา มหาเรียนมหามานะ สิ่งที่คุณศึกษามา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประเสริฐที่สุด ให้ใส่ลิ้นชักสมองไว้ แล้วล็อกกุญแจมันไว้ เพราะเวลาปฏิบัติมันจะเตะ มันจะถีบ มันจะเป็นความทุกข์ความยาก ความลำบากลำบากน กิเลสมันจะฟูขึ้นมา กิเลสมันสร้างภาพ เราพยายามจะฆ่ามัน แล้วยังเลี้ยงมัน”

เป็นมะเร็งแล้วชอบทานเนื้อสัตว์ ทานเนื้อสัตว์ไปเพิ่มอาหารของมะเร็งด้วยใจ กิเลสมันก็มีอยู่ในใจเราแล้วนะ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก็มาอายุมาแหยมมาเพื่อจะมาฟูในใจเข้าไปอีก ไหนว่าจะตัดมันไป นี่ไง ถึงว่าเอาใส่สมองลิ้นชักไว้ อย่าให้ไปเสริมมะเร็งในหัวใจ

หัวใจมันได้รับอาหารมันยิ่งจะเฟื่องฟู แล้วให้ประพฤติปฏิบัติไป มันจะไม่ตะ ไม่ถึบกัน แต่เวลาปฏิบัติไปแล้ว เวลามันถึงที่สุดมันจะเป็นอันเดียวกัน มันเป็นอันเดียวกัน

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีกำมือในเรา แบทลอด แล้วถ้าคนประพฤติปฏิบัติแล้วมันเป็นไปตามความเป็นจริงอย่างนั้น เป็นจริงทั้งปริยัติในธรรม และวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นจริงในใจของตน เป็นจริงในใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ แล้วพอมันเป็นจริง มันมีองค์ความรู้แล้ว องค์ความรู้คือคุณธรรมในใจ

พระโสดาบันจะต้องมีความสมบูรณ์ความเป็นพระโสดาบัน จะเข้าใจเรื่องสถานะของความ เป็นโสดาบันชัดเจน ถ้าไม่ชัดเจนมันจะเป็นอกุปปกรรมได้อย่างไร ถ้าไม่ชัดเจนมันจะสมุจเจต ปหานฆ่ากิเลสได้อย่างไร เวลามันฆ่ากิเลสตั้งแขนขาต กิเลสขาดจากใจไปตั้งแขนขาต นี้อยู่ใน พระไตรปิฎกหมดละ แล้วอย่างนี้เป็นโลกียะใหม่ หรือจะเป็นโลกุตตระ โลกุตตระที่ไหน

โลกุตตระกับโลกียะเขาวัดกันที่การอยู่การกิน เขาวัดกันที่พวกมึงพวกกู ถ้าพวกมึงโลกียะ ถ้าพวกมึงพวกต่ำต้อยกินเนื้อสัตว์ ศีลก็ไม่สมบูรณ์ แล้วไม่ดำรงชีพเหมือนพวกเรา เราดำรงชีพ ด้วยไม่มีทรัพย์สิน เราดำรงชีพด้วยความเป็นธรรมเป็นโลกุตตระ เป็นโลกุตตระเชียวนะ

ถ้าอย่างนั้นความสัจมันเป็นโลกุตตระใหม่ ไก่นี้ ๔๕ วัน เชือด มันไม่มีสมบัติเลย มันกิน ข้าวโพดถึงเวลาเชือด มันไม่ใช้การอยู่การกิน แต่ถ้ามันเป็นธรรมๆ ใจ นี้พูดถึงว่ามันไม่เป็นธรรม มันเป็นเรื่องโลกๆ แล้วมันเป็นความอ่อนด้อยของผู้นำ อ่อนด้อยของสังคมของเขา แต่เขาก็ พยายามดุดันดันดันกันไป นั่นเป็นกรรมของสัตว์ มันเป็นกรรมของสัตว์

แต่ที่เราพูดนี้ เราพูดให้เห็นว่าอะไรเป็นจริง และอะไรไม่เป็นจริง แล้วมันเป็นสิทธิเสรีภาพ มันเป็นสิทธิของคน เพราะเวลาอ้าง อ้างสิทธิความเป็นมนุษย์ ทุกคนถือศาสนาด้วยสิทธิของตน เวลาตีโพยตีพายก็เรียกร้องสิทธิหมดเลย สิทธิมันเป็นสิทธิ แต่กิเลสในใจของตนมันร้ายกาจ กว่านั้น มันปลิ้นปล้อนอยู่ในหัวใจนั้น มันร้ายกาจเพราะสิทธิอันนั้น

เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาหลวงปู่ขาวท่านจะไปเยี่ยมหลวงปู่มั่น “เอ๊ย! หลวงปู่มั่น จะรู้หัวใจเราหรือไม่” เวลาท่านไปกราบหลวงปู่มั่น “ใจของตบไม่ดู จะให้คนอื่นดูให้ ใจของตบไม่ดู”

มันเป็นสิทธิ์ แต่เขารู้ เขาทะลวงหัวใจเอ็งนั่นนะ เอ็งยังไม่รู้จักเขาทะลวงในหัวใจ แล้วพูดไป อะไร หัวใจอะไร หัวใจก็ไปสูบฉีดเลือดไป นี่หัวใจเดียวไปบายพาส มันดี้อด้านไปอย่างนั้น เพราะ มันเอาหัวใจไปชุกชุกไว้ ใจไม่เป็นธรรมมันจะเข้าเป็นธรรมไปไม่ได้ แต่ถ้าใจเป็นธรรมมันเป็นธรรม วันยังค่ำคืนยังรุ่ง มันเป็นธรรมตลอด

**สิ่งที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเวลาจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา   ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา
วิปัสสนาคือปัญญาารู้แจ้งในใจของตน   ปัญญาารู้แจ้งกิเลสตัดหาความทะยานอยากในใจ
ของตน**

หน้าที่ของเรา ใครเกิดมาแล้วมีกิเลสตัดหาความทะยานอยากมากน้อยแค่ไหน พยายาม ทำความสงบของใจให้มากขึ้น ถ้าทำความสงบของใจมากขึ้น สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่ง การงาน เรามีการมีงานกันทำไฉ

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาทั้งวันทั้งคืน ท่านมีงานของท่าน เวลา มีงานของท่าน ท่านจับงานของท่านได้แล้ว ท่านชวนชวายนงานของท่าน นั่นละโลกุตตร ธรรม

โลกุตตรธรรมจะเกิดในทางจงกรม

เขาบอก “เดินจงกรมก็ไม่ได้ การเดินจงกรมไม่มี” เขาต้องลืมตาถ่างตากันอยู่อย่างนั้น หน้าที่ของเขาคือสังคมของเขา ในลัทธิศาสนาอื่นนะ พวกที่เขาไปตั้งเป็นอีกสังคมๆ สังคม ที่ว่าแตกแยกออกไปจากลัทธิของเขา เขาไปตั้งเป็นชุมชนๆ ของเขา ไปตั้งเป็นชุมชนเยอะเยอะ ไปหมด แล้วมีมากคนในสังคมที่ว่าต่อต้านเทคโนโลยี เขาเข้าไปอยู่ในสังคมของเขา เขาก็เป็นสังคม สังคมหนึ่ง

แต่ธรรมะไม่เป็นเช่นนั้น ธรรมะไม่มีฝักไม่มีฝ่าย ธรรมเป็นธรรม ธรรมอยู่กับโลก โลกกับธรรม เราเกิดมากับโลก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชั้นสัตว์จากวิภูฏะ ตั้งแต่เทวดา อินทร์ พรหม ลงมาจนถึงมนุษย์ ไปแบ่งฝักแบ่งฝ่ายตรงไหน ไม่มีฝักไม่มีฝ่ายอะไรทั้งสิ้น ถ้ามันเป็นธรรม

แต่เพราะมันไม่เป็นธรรม มันถึงแบ่งฝักแบ่งฝ่าย แล้วแบ่งฝักแบ่งฝ่ายขึ้นมาแล้ว ที่เราฟังแล้วมันขัดหูเพราะว่าพวกเราเป็นโลกุตตระ ก็เหมือนกำแพงวัด ถ้าผ่านกำแพงวัดเป็นพวกฉันเป็นโลกุตตระ ออกไปอยู่นอกกำแพงเป็นโลกียะ แล้วไอ้คนคนนี้อยู่กับเราเป็นโลกุตตระ วันไหนถ้าเขาไม่พอใจออกไปเป็นโลกียะ คนเดิวนั้นแหละ คนเก่านั้นแหละ มันเป็นไปอย่างนั้นได้อย่างไร นี่มันเป็นปัญหาสังคมทั้งสิ้น มันไม่เป็นการประทุติปฏิบัติ

นี่พูดถึงเห็นใหม่ พูดถึงว่าวันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ถ้าพระพุทธศาสนาเป็นจริง ใจถ้าเป็นธรรม ใจเป็นธรรมมันอยู่ที่वासานะ อยู่ที่อำนาจวาสนา แล้วใจเป็นธรรมมันฟังแล้วมันค้นคว้า มันแสวงหา

การฟัง การค้นคว้า การแสวงหา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากาลามสูตร ในพระพุทธศาสนามีศาสนาเดิวนั้นที่บอกไม่ให้เชื่อ ในลัทธิศาสนาอื่นเขาบังคับเลยละ เขาบังคับ เขาขู่เข็ญ เขาพยายามไล่ต้อนไปเลย

แต่พระพุทธศาสนาเวลามีศรัทธาความเชื่อแล้ว กาลามสูตร ให้พิสูจน์จากข้อเท็จจริงในใจของตน นี่พระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนามีคุณค่าๆ แล้วมีคุณค่าขึ้นมาแล้ว ถ้ามันเป็นความจริงๆ ถ้าความจริงมันเกิดขึ้นจากหัวใจจากความเป็นจริง นี่ไง ถ้าใจมันเป็นธรรมนะ ใจมันเป็นธรรมมันมีคุณค่า

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แล้ววันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เราก็ต้องการคุณค่าคุณธรรมในใจของเรา ถ้ามีคุณธรรมในใจของเรา เวลาพระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ พระอรหันต์นะ พลิกฟ้าคว่ำดินทำลายภวาสวะ ทำลายภพ ทำลายชาติเลยละ

ถ้าทำลายภพ ทำลายชาติ เป็นคนว่างงาน เป็นวิวิฎฐะ จิตที่ไม่เวียนว่ายตายเกิดในวิฎฐะ
พ้นไปจากวิฎฐะ แล้วพ้นไปอย่างไร

เกิดเป็นพรหมอย่างไร เป็นพรหมเป็นอย่างไร เป็นพรหมก็ลงที่กระตาศ ลงที่ตัวอักษร ไม่มี
อะไรเลย เป็นพรหมเป็นเทวดาเป็นภพเป็นชาติ เป็นโสดาบันจะเป็นอย่างนั้น สกิทาคามีจะเป็น
อย่างนั้น เป็นอะไร

เพราะไม่เห็นกิเลส กิเลสเป็นนามธรรมไม่เคยเห็น ไม่เคยเห็นก็ไม่เคยเห็นจิต ไม่
เคยเห็นจิตก็ไม่เคยมีมรรค ไม่มีการกระทำ ไม่มีการกระทำก็เอาหัวไปชุกชยะไว้อย่างนั้น
แล้วก็ตีโพยตีพายไป มันไม่มีอยู่จริงใจ มันไม่มีอยู่จริงในคุณธรรมในใจในสังคมนั้น

แต่ถ้ามันจะมีอยู่จริง มันจะเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันตวิฎฐิโก แล้วถ้ามันมีอยู่จริง พระโสดาบัน
เวลาสมุจเฉทปหานตั้งแขนขาด พระสกิทาคามี พระสกิทาคามีเห็นใหม่ กามราคะ ปฏิฆะ อ่อนลง
อ่อนลงอย่างไร อะไรมันอ่อนลง แล้วรู้ได้อย่างไร

แต่เวลาเจ้าคุณจุม ธรรมเจดีย์ เอาครูบาอาจารย์เรา เวลามาสันทนาธรรม หลวงตาท่านได้
เป็นชั้นๆ ไปเลย แต่หลวงปู่บัว เอ้า! ว่ามา หนึ่ง ว่ามา สอง ว่ามา สาม เอ้า! ว่ามาสิ จบแล้ว ก็นี้
นิพพาน อู้ย! ต้าย ตาย

เขารู้ได้อย่างไร เขารู้ได้อย่างไรว่ามันถึงหรือไม่ถึง ว่ามันสมบุรณ์หรือไม่สมบุรณ์ เขารู้กันได้
อย่างไร นี่ไง ความเป็นธรรมไง ความเป็นธรรมมันมีเหตุมีผล มันมีที่มาที่ไป แล้วคุณธรรมใครรู้ได้
แค่ไหนพูดได้แค่นั้น พออู้ยตาย! เท่านั้น แสดงว่าอีกอันไม่รู้ ไม่รู้เพราะไม่เห็นต้นเหตุ หาเหตุไม่
เจอ

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ

ถ้ามันหาเจอ หาเจอแต่กิเลสไง กิเลสมันปกคลุม มันครอบงำไง แล้วก็อ้างโลกียะ โลกุตตระ
ไง แล้วเวลาเป็นจริงขึ้นมา เวลาสังโยชน์ขึ้นมาก็ลงในสมุดอีกล่ะ เขาลงในหนังสือหมดล่ะ เรื่อง

ของใจไม่พูดถึง พูดถึงแต่ทฤษฎีที่เขียนลงไปในสมุด แล้วก็ป็นโวหารพลิกแพลงไป ประกอบไปด้วยพยัญชนะ อักษร แล้วก็พลิกแพลง

เฮ้ย! ไอ้เนี่ยมันเรื่องธรรมะหรือวะ เรื่องธรรมะมันอยู่ในใจนะ นี่ไง ถ้าเป็นเรื่องธรรมะ ก็ไปปริยัติสิ ก็ศึกษาไป ศึกษาก็ไม่เอาอีก มหามกุฏ มหาจุฬาสอนผิดหมด ของฉันถูกอยู่คนเดียว

แต่ของเราไม่เป็นเช่นนั้น หลวงปู่มันเป็นคนส่งเจ้าคุณจุ่ม ธรรมเจดีย์ ไปเรียนเอง เจ้าคุณจุ่ม ธรรมเจดีย์ เป็นเณรของหลวงปู่มัน หลวงปู่มันถ้าคนไหนมีวาสนาทางไหน ท่านส่งไปทางนั้น หลวงปู่มันท่านส่งเจ้าคุณจุ่ม ธรรมเจดีย์ มาศึกษา แล้วเวลาพระที่ไปปฏิบัตินะ ท่านส่งไปศึกษา ถ้าควรศึกษา ถ้าควรประพฤติปฏิบัติท่านเอาไว้ให้ประพฤติปฏิบัติ เอาให้เป็นความจริงขึ้นมา

แล้วเวลาเป็นความจริงขึ้นมาะ เวลาหลวงปู่มันท่านไปประพฤติปฏิบัติกับหลวงปู่มันที่เชียงใหม่ อยากจะไปเที่ยว อยากจะไปเที่ยวทุกๆ ที่ เพราะนักปฏิบัติไปเห็นป่าเขาแล้วมันรื่นเริง อากาศดีมาก หลวงปู่มันท่านไม่ให้ไป “ไม่ให้ไป ที่ไหนมันจะดีกว่าที่นี่ ที่นี่ดีที่สุด” ท่านรู้ว่ามันควรจะอยู่ที่นี้ เพื่อให้มีหลักเกณฑ์

หลวงปู่มันท่านก็หนึ่งของท่าน จนรวมใหญ่ที่นั่น รวมใหญ่ที่เชียงใหม่ พอรวมใหญ่ขึ้นมาคนมีวาสนานะ กำหนดจิตไปดูหลวงปู่มัน กำหนดไปที่ไร หลวงปู่มันจ้องอยู่แล้ว กำหนดไปที่ไร หลวงปู่มันจ้องอยู่แล้ว นี่พูดถึงคนที่มึนธรรมกับคนที่มึนธรรม ไม่มีความสงสัยกันเด็ดขาด ถ้าเป็นความจริงอย่างนั้นนะ กำหนดจิตไปที่ไร หลวงปู่มันท่านดูอยู่แล้ว หลวงปู่มันท่านดูอยู่แล้ว ท่านรู้ของท่าน

ถ้ามันเป็นความจริง มันเป็นความจริงจากภายใน ถ้ามันเป็นความจริงจากภายใน ภายในกับภายนอก โลกก็ยะกับโลกุตตระแล้วมันเป็นอย่างไรล่ะ

นี่ไง เวลาหลวงปู่มันท่านไปกราบหลวงปู่มันตอนเช้า ท่านยืนที่ประตู ท่านพูดเลย หลวงตา ท่านเล่าให้ฟังประจำ เพราะหลวงปู่มันเล่าให้ท่านฟัง

“เป็นอย่างไร เมื่อคืนไม่นอนทั้งคืนเลยนะ กำหนดจิตดูอยู่นี่”

ควบคุมดูแล นี่เว้ย! โลกุตตระ มีงูจ๊กหรือเปล่า โลกุตระมันอยู่ที่ไหน โลกุตระมันอยู่ที่ใจ แล้วใจที่ยิ่งใหญ่ ใจที่ได้ฝึกหัดดีแล้ว

แต่หัวใจก่อนที่จะฝึกหัด วันนี่วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เราเอาร่างกายและจิตใจมา คั่นคว้า จิตแก่จิต ต้องเอาจิตของเราคั่นคว้าหาจิตของเรา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัญญาที่ทวนกระแสกลับ ไม่มีพลังงานใดเลยที่ทวนกระแสกลับ พลังงานทางโลกส่งออกหมด แล้วของเขาก็ส่งออกอยู่ ส่งออกด้วยทิวภูมิมานะ หัวใจชุกกิเลสแล้วพยายามตีโพยตีพายว่าเป็นโลกุตตระ ไม่มีใครเห็นอย่างนั้นเลย

แต่เวลาหลวงปู่มันครูบาอาจารย์ของเราเห็นไหม นี่โลกุตตระ เปิดเผย ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เวลาท่านพูดกับหลวงปู่ฉัน “เมื่อคืนเราไม่ได้นอนเลย ดูทั้งคืน”

นี่บุญคุณของครูบาอาจารย์คุ้มครอง การคุ้มครองนะ คนเราอยู่ที่ไหนแล้วแต่ ไม่มีใครคุ้มครองมีแต่คนรังแก มีแต่คนรีดไถ มีแต่คนเหยียดหยัน แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์คอยคุ้มครองดูแล แล้วเรามีหน้าที่ประพฤติปฏิบัติไป การคุ้มครองดูแลโดยธรรม ครูบาอาจารย์ของเรา เป็นธรรม ๆ

แต่พวกเอาหัวใจชุกขยะ เอาหัวใจที่เป็นกิเลสชุกกิเลส มันก็ต้องตีโพยตีพายของมันไป แล้วไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นประโยชน์เพราะนี่คือสันดานของเขา สันดานเป็นสันดาน

แต่ครูบาอาจารย์ของเราเป็นธรรม คำว่า “เป็นธรรม” สัพเพ สพฺตา สัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น เป็นสุข เป็นสุขเถิด

ท่านไม่ยุ่งกับใครเลย ท่านพยายามคั่นคว้าใจของท่าน ท่านพยายามฆ่ากิเลสในใจของท่าน ท่านไม่เคยตีโพยตีพายกับใครทั้งสิ้น ใครจะเชื่อไม่เชื่อเป็นเรื่องของเขา แต่ด้วยอำนาจวาสนาของท่านที่ได้สร้างมา ท่านถึงเป็นอาจารย์ใหญ่ของกรรมฐาน เอวัง